

תחזית אסטרטגית ועתיד הגיל הרך בתקופה שלאחר הקורונה

- ◀ מגפת הקורונה משפיעה עמוקות על התא המשפחתי, אך היא גם יוצרת מרחב לרעיונות חדשים בתחום המדיניות.
- ◀ מטרתה של התחזית האסטרטגית היא לחקור אפשרויות עתידיות שיעזרו לשרטט את הדרך קדימה.
- ◀ דו"ח שפורסם בסוף שנת 2019 בוחן כיצד עשוי מגזר הגיל הרך להיראות בעוד עשר שנים.

כיצד ימשיכו השלכותיה של מגפת הקורונה להשפיע על ילדים ועל בני משפחותיהם בשנים הבאות? עם ההשלכות האפשריות נמנים מאבקם של המטפלים בילדים לתת מענה טיפולי תומך ומגיב לילדיהם הצעירים, בגלל הלחץ והמתח שנובעים מאובדן פרנסתם; הידרדרות עמוקה יותר של האמון במוסדות הממשלתיים שעליהם נסמכות המשפחות הזקוקות לשירותי רווחה; וצמצום יכולת התנועה, שמוביל לעלייה באי-השוויון בין מקומות שונים.

ג'ו וטרס
מייסד שותף ומנכ"ל
Capita ארגון
גרינסוויל, דרום קרוליינה,
ארה"ב

עם זאת, תקופה זו שיצרה המגפה ומתאפיינת בתנועה ובשינוי, הובילה גם לפתיחתו של מרחב פנוי בתחום המדיניות, שיוכל להאיץ מגמות ולקדם פתרונות חדשים. בשנתיים האחרונות פעל הארגון שלי, Capita, בשיתוף פעולה עם חברת KnowledgeWorks. ביחד אנו משתמשים ב"תחזית אסטרטגית" כדי לחקור את השינויים הגלובליים בחברה ואת השפעתם על רווחתם של ילדים בגיל הרך ובני משפחותיהם.

באוקטובר 2019 פרסמנו את המאמר "יסודות לעתיד משגשג: מבט קדימה למען ילדים בגיל הרך ובני משפחותיהם" (KnowledgeWorks Foundation and Capita, 2019). המאמר מציג תובנות על נושאים שעתידיים להשפיע על ילדים בגיל הרך בכל מקום בעולם בעוד עשר שנים. התחזית מספקת למקבלי ההחלטות רעיונות לכיוונים עתידיים שיוכלו לפעול בהם, ברגע שהמגפה תשכך.

מטרתה של התחזית האסטרטגית היא לחקור את האפשרויות העתידיות, ולתמוך בבעלי העניין כדי שיוכלו להשתמש באפשרויות הללו ולשרטט את הדרך קדימה. התחזית כוללת בחינת הגערות, חקירת מגמות ומסלולים עכשוויים, בדיקה יצירתית של החלופות ולבסוף, הרחבת הגבולות של הדברים שאינם אפשריים כיום.

זוהי הפעם הראשונה שבה יישם הצוות של KnowledgeWorks את המתודולוגיה של התחזית האסטרטגית על תחום הגיל הרך. בהתבסס על תחזיות העשור הקודמות שערך בתחום החינוך, הצוות גילה שעליו לסרוק טווח רחב יותר של ספרות מחקרית וראיונות עם מומחים מתחומים מגוונים יותר, ובהם רפואת ילדים, סוציולוגיה, דמוגרפיה, חינוך לגיל הרך, מדיניות ציבורית, וכן פילוסופיה ומוסר של הטכנולוגיה.

ממצאים מן העתיד

הדו"ח מזהה חמש מגמות רחבות שיש לעסוק בהן כדי לעזור לילדים צעירים ולבני משפחותיהם לשגשג בעשור הקרוב:

1. בריאות לפי מדדים: טכנולוגיות מתפתחות והבנות חדשות בתחום הבריאות ברמת הקהילה מעצבות מחדש את האופן שבו רווחתם של ילדים צעירים ובני משפחותיהם נמדדת וחובה לתמיכה.

2. למידה גמישה: חוסר ודאות חברתי וכלכלי לצד מחקר חדש שנערך בנושא חשיבותן של מערכות יחסים משפיעים על הלמידה בגיל הרך.

3. **פערי האוטונומיה:** רעיונות חדשים בנושא האוטונומיה של ילדים צעירים, לצד רמות אי-השוויון הגוברות, יוצרים מתחים תרבותיים ודוריים ומרחיבים את הפערים בגישה שמקבלים ילדים לביטוי חופשי.

4. **מתיחה של המרקם החברתי:** מבני התמיכה ומאגרי המידע הדינמיים משנים את הדרגים שבהן משפחות שונות מנווטות את דרכן ומקבלות גישה למשאבים.

5. **לשים את הטיפול במרכז:** המציאות הכלכלית והתעסוקתית החדשה, וכן התבגרות האוכלוסייה, יוצרות מתחים הקשורים למבני הטיפול ולערכיו.

בתוך גבולות הגזרה ששרטטנו כעת, הדו"ח מדמיין ומתאר מגוון "ממצאים אפשריים מן העתיד". מטרתו של תיאור האפשרויות העתידיות הללו היא לשאול את עצמנו אם ברצוננו להאיץ

ממצאים מן העתיד: מועצות הילדים נוסדו כדי לקדם מעורבות ומודעות אזרחית, ולהבטיח שצרכי ילדינו וקולותיהם יובאו בחשבון בקבלות ההחלטות הציבוריות

את תהליך הפיכתם למציאות – ובאילו אתגרים אנו עשויים להיתקל בדרך. כדי להדגים רעיון זה בחרנו בשלושה "ממצאים" מתוך הדו"ח.

ראשית, תארו לעצמכם מודעת דרושים למציאת "מתכנן עירוני המתמחה ברפואת ילדים". התפקיד כולל מתן סיוע למקבלי החלטות העירוניים בתרגום המדע שמאחורי התפתחותם ורווחתם של ילדים בגיל הרך לכדי הצעות מעשיות בתחומים כגון תחבורה ציבורית, ותכנון מחדש של מרחבים ציבוריים.

שנית, חשבו על תוכנית אוניברסלית של ביקורי בית, שהמדינה מממנת אולם מועברת על ידי טווח רחב של גורמים מוסמכים – ממשלתיים, ללא כוונת רווח, פרטיים או רפואיים – במגוון תחומי מומחיות. כל ההורים יהיו זכאים לבחור את הספק שממנו יקבלו את ביקורי הבית, וככל ספק מחויב למצוא פתרונות יצירתיים לבניית אמון עם ההורים.

שלישית, דמו בנפשכם "ארגון טיפול שיתופי" (קו-אופ), שמאפשר לקבוצות של שכנים להתא-ספ ולארגן שירותי טיפול גמישים ואפשריים לכל כיש. המשפחות החברות בארגון יבחנו את לוחות הזמנים שלהן, את צורכי המטפלים ואת יכולתן לשלם, וימצאו פתרונות שיעבדו עבור כולם – גם אם משמעות הדבר היא שלא כל משפחה משלמת אותו סכום, או משקיעה אותה כמות זמן. אנשים שיכולים לעבוד מהבית יתאמו את לוחות הזמנים שלהם ויטפלו לפי התור בבני משפחתם ובילדיהם של השכנים במהלך יום העבודה, וחברי ארגון אחרים שעובדים בשעות בלתי סדירות ימצאו סידורים גמישים ויכללו להשאיר את ילדיהם בבתי השכנים.

הזדמנויות בעולם שלאחר הקורונה

חזרה לשגרה הקודמת בתום המגפה תנחל תבוסה. לצד הקשיים הרבים, מצב זה פותח את הדלת להזדמנויות רבות וחדשות. מגפת הקורונה לימדה אותנו, למשל, שחינו – מבחינה אישית, קהילתית וגלובלית – תלויים בבריאותם של אנשים, של קהילות ושל אומות מצידו השני של העולם. חינוך ילדינו לסולידריות יהיה אחת המשימות הדחופות של השנים הקרובות – חלק ממה שאנו ב-Capita מכנים "מהפכה התייחסותית" (Capita, 2019, online).

ההתנסויות החדשות של אנשים רבים בלמידה ובהוראה מהבית הדגישו את ההערכה שהם חשים לאנשי החינוך ולמטפלים בילדיהם. לצד מעשי הגבורה של אנשי תחום הבריאות, מצב זה יוצר את הזדמנות לקדם את כל צורות הטיפול למרכז הכלכלה העתידית, ולהציג כבחי-רת קריירה יוקרתית.

מגפת הקורונה הבהירה עד כמה תלויה הכלכלה הגלובלית ביכולת לטפל בילדים צעירים – בבתי הספר, בבתיים, במעונות ובגני הילדים. העניין ההולך וגובר במושג "קפיטליזם של בעלי עניין" (Samans and Nelson, 2020) יוצר הזדמנות ייחודית, שמאפשרת לשכנע את מקבלי ההחלטות התאגידיים לתת חשיבות רבה יותר לצרכים ולדאגות של עובדים, בעלי מניות או לקוחות עם ילדים קטנים.

פינלנד, שיצרה מפת דרכים פוסט-קורונה באמצעות שימוש בתחזית האסטרטגית, יכולה להוות דוגמה למדינות אחרות. פרויקט התחזית הלאומית לשנת 2020 מסייע למדינה למפות את העשור הבא. כפי שכתבה לאחרונה קבוצת חוקרי עתיד בצוות החשיבה דמוס הלטינקי (Minkinen et al., 2020):

אפשר לומר שהמשבר פתח עבורנו לרגע קט אשנב אל העתיד: כרגע, העתיד אינו נראה כהמך שך מובן מאליו של מה שעשינו בעבר; עם זאת, דברים רבים נפתחים עבורנו כעת, כאי-ודאיים ואפשריים.

← לקריאת המאמר ברשת בקרו באתר earlychildhoodmatters.online/2020-21

מראי מקום

- Capita. (2019, online). A relational revolution: rebuilding the good society. Capita Social. Available at: <https://www.capitasocial.org/capita-ideas/2019/6/21/a-relational-revolution-rebuilding-the-good-society> (accessed May 2020).
- KnowledgeWorks Foundation and Capita. (2019). *Foundations for Flourishing Futures: A look ahead for young children and families*. Cincinnati OH/Greenville SC: KnowledgeWorks Foundation/Capita. Available at: <https://knowledgeworks.org/wp-content/uploads/2019/10/flourishing-futures-children-families.pdf> (accessed May 2020).
- Minkinen, M., Pouri, L. and Neuvonen, A. (2020). Foresight enables to prepare for crisis but also look beyond them. Demos Helsinki. Available at: <https://www.demoshelsinki.fi/en/2020/04/02/foresight-enables-to-prepare-for-crisis-but-also-look-beyond-them/> (accessed May 2020).
- Samans, R. and Nelson, J. (2020). Taking stakeholder capitalism from principle to practice. World Economic Forum. Available at: <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/stakeholder-capitalism-principle-practice-better-business> (accessed May 2020).